

**CONSILIUL
UNIUNII EUROPENE**

**Bruxelles, 12 mai 2014
(OR. en)**

9647/14

**COHOM 77
FREMP 86
CYBER 26
COPS 118
PESC 481**

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Consiliul
Data:	12 mai 2014
Nr. doc. ant.:	9032/14 + COR1 COHOM 62 FREMP 68 CYBER 24 COPS 87 PESC 408
Subiect:	Orientările UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline

La 12 mai 2014, Consiliul a adoptat textul orientărilor UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline, anexat la prezenta notă.

Orientările UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline

I. PRIVIRE DE ANSAMBLU ȘI DEFINIȚII

A. INTRODUCERE

1. Libertatea de opinie și de exprimare sunt drepturi fundamentale ale fiecărei ființe umane. Fiind indispensabile pentru demnitatea individuală și pentru dezvoltarea personală, acestea constituie, de asemenea, elementele esențiale pentru democrație, statul de drept, pace, stabilitate, dezvoltarea durabilă favorabilă incluziunii și participarea la afacerile publice. Statele au obligația de a respecta, a apăra și a promova drepturile la libertatea de opinie și de exprimare.
2. Libertatea de opinie și de exprimare sunt esențiale pentru respectarea și exercitarea unei game largi de alte drepturi ale omului, inclusiv libertatea de asociere și de întrunire, libertatea de gândire, de religie sau de credință, dreptul la educație, dreptul de a participa la viața culturală, dreptul la vot și toate celelalte drepturi politice legate de participarea la afacerile publice. Democrația nu poate exista fără acestea.
3. Libertatea de opinie și de exprimare sunt importante în sine pentru promovarea dezvoltării personale și a autonomiei persoanelor. Libertatea de exprimare, inclusiv de exprimare artistică, este esențială pentru dezvoltarea și manifestarea identității persoanelor în societate.

4. O mass-media liberă, diversă și independentă este esențială în orice societate pentru a promova și a apăra libertatea de opinie și de exprimare și alte drepturi ale omului. Prin facilitarea liberei circulații a informațiilor și a ideilor privind aspectele de interes general și prin asigurarea transparenței și a responsabilității, mass-media independentă constituie una dintre pietrele de temelie ale unei societăți democratice. În absența libertății de exprimare și a libertății mass-mediei, nu pot exista cetățeni informați, activi și angajați.
5. Jurnaliștii, prin activitatea lor de dezvăluire a abuzurilor de putere, de informare privind corupția și de punere sub semnul întrebării a opiniilor primite, sunt adesea expuși riscului specific de intimidare și violență. Astfel de atacuri și intimidări – deseori însoțite de un refuz din partea autorităților statului de a ancheta efectiv și de a pune capăt impunității pentru astfel de acte - reprezintă un atac nu numai asupra victimei, dar pot, de asemenea, să limiteze posibilitatea publicului de a primi informații și idei. Eforturile de protejare a jurnaliștilor nu ar trebui să se limiteze la persoanele recunoscute în mod oficial ca jurnaliști, ci ar trebui să includă, de asemenea, personalul de sprijin, precum și alte categorii, cum ar fi „cetățenii jurnaliști”, bloggerii, activiștii din cadrul mijloacelor de comunicare sociale și apărătorii drepturilor omului, care folosesc noile mijloace de comunicare în masă pentru a atinge un public larg. Eforturile de a pune capăt impunității pentru infracțiunile săvârșite împotriva jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei trebuie să fie asociate cu apărarea și protejarea apărătorilor drepturilor omului ¹.
6. Inovațiile tehnologice în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor au creat noi posibilități pentru cetățeni de a difuza informații către un public larg și au avut un impact important asupra participării și contribuției cetățenilor la procesele decizionale. Aceste inovații au adus, de asemenea, noi provocări. Toate drepturile omului care există offline trebuie să fie apărate, de asemenea, online, în special dreptul la libertatea de opinie și de exprimare și dreptul la viață privată, care include, de asemenea, protecția datelor cu caracter personal.

¹ A se vedea Orientările UE cu privire la apărătorii drepturilor omului (2004, actualizare în 2008).

7. Orientându-se pe baza dispozițiilor relevante ² ale Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE) și ale Cartei drepturilor fundamentale a UE și în conformitate cu obligațiile internaționale și europene în domeniul drepturilor omului ³, UE și-a asumat angajamentul de a respecta, a apăra și a promova libertatea de opinie și de exprimare în cadrul granițelor sale. Prin prezentele orientări, UE își reafirmă hotărârea de a promova, în politica sa externă în domeniul drepturilor omului, libertatea de opinie și de exprimare ca drepturi care trebuie exercitate oriunde și de către orice persoană, pe baza principiilor egalității, nediscriminării și universalității. Prin instrumentele sale de politică externă, UE intenționează să contribuie la abordarea și prevenirea la timp, în mod sistematic și coerent a încălcării acestor drepturi.

B. SCOPUL ORIENTĂRILOR

8. În promovarea și apărarea libertății de opinie și de exprimare, UE are în vedere universalitatea, indivizibilitatea, interrelaționarea și interdependența tuturor drepturilor omului, indiferent dacă acestea sunt civile, politice, economice, sociale sau culturale. Aceste orientări ar trebui, prin urmare, să fie interpretate în lumina altor orientări ale UE adoptate în domeniul drepturilor omului.
9. Orientările oferă explicații cu privire la standardele internaționale ale drepturilor omului privind libertatea de opinie și de exprimare și asigură orientări politice și operaționale pentru funcționarii și personalul instituțiilor UE și al statelor membre ale UE, pentru activitatea lor în țările terțe și în cadrul forurilor multilaterale, precum și în cadrul contactelor cu organizațiile internaționale, societatea civilă și alte părți interesate.
10. De asemenea, orientările oferă funcționarilor și personalului orientări practice privind modul de a contribui la prevenirea potențialelor încălcări ale libertății de opinie și de exprimare, modul în care să analizeze cazuri concrete și să reacționeze în mod eficient, în cazul în care se înregistrează încălcări ale acestora, în scopul de a apăra și a promova libertatea de opinie și de exprimare în cadrul acțiunii externe a UE. De asemenea, ele indică modul și condițiile strict prevăzute în care libertatea de opinie și libertatea de exprimare pot fi limitate.

² Articolele 2, 6, 21, 49 din TUE și articolele 7, 8, 10, 11, 22 din Carta drepturilor fundamentale a UE. Toate statele membre ale UE sunt părți la PIDCP și Convenția europeană a drepturilor omului.

³ A se vedea anexa II pentru o listă neexhaustivă a normelor și standardelor internaționale și europene, referitoare la libertatea de opinie și de exprimare.

C. DEFINIȚII

11. Dreptul la libertatea de opinie și de exprimare este consacrat în articolul 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP). Articolul 19 din PIDCP prevede că „Nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale.

Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa. Exercitarea libertăților prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol comportă obligații și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice.” O sursă utilă de orientări pentru interpretarea articolului 19 este Comentariul general nr. 34 al Comitetului pentru Drepturile Omului al ONU (UNHRC/GC34).⁴

a) Dreptul de a nu avea de suferit din cauza opiniilor sale

12. Orice persoană are dreptul a nu avea de suferit din cauza opiniilor sale. Acest drept cuprinde, de asemenea, dreptul de a-și schimba opinia ori de câte ori și pentru orice motiv persoana alege să procedeze astfel în mod liber. Nicio persoană nu poate fi supusă încălcării oricăror drepturi care îi revin în baza opiniilor sale reale, percepute sau presupuse. Este interzisă orice formă sau efort de a constrânge o persoană să aibă sau să nu aibă o opinie.
13. Toate formele de opinie sunt apărute, inclusiv opiniile sociale, politice, științifice, istorice, morale și religioase. Statele nu pot să impună excepții sau restricții ale libertății de opinie și nici nu pot să incrimineze faptul de a avea o opinie.

⁴ Comentariul general este o interpretare fără caracter obligatoriu a conținutului dispozițiilor privind drepturile omului de către organismele ONU instituite în virtutea tratatelor. Comentariul general nr. 34 oferă orientări pentru statele părți privind interpretarea anumitor aspecte ale articolului 19 din PIDCP și poate fi găsit la adresa <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/GC34.pdf>.

b) Dreptul la libertatea de exprimare

i. *Dreptul de a căuta și de a primi informații*

14. Dreptul la libertatea de exprimare include libertatea de a căuta și de a primi informații. Este un element esențial al guvernății democratice, întrucât promovarea mecanismelor decizionale participative este imposibilă fără un acces adecvat la informații. De exemplu, expunerea încălcărilor drepturilor omului poate, în anumite împrejurări, să fie însoțită de dezvăluirea unor informații deținute de entități ale statului. Asigurarea accesului la informații poate servi la promovarea justiției și a măsurilor reparatorii, în special după perioade de încălcări grave ale drepturilor omului. Consiliul ONU pentru Drepturile Omului a subliniat că publicul și persoanele fizice au dreptul de a avea acces, în măsura posibilului, la informații referitoare la acțiunile și procesele decizionale ale guvernului lor ⁵.
15. Fiecare persoană ar trebui să aibă dreptul de a stabili într-o formă inteligibilă, dacă și, în caz afirmativ, care sunt datele cu caracter personal care sunt deținute și stocate despre această persoană și în ce scopuri. Fiecare persoană ar trebui să fie, de asemenea, în măsură să stabilească ce autorități publice ori persoane private sau ce organisme controlează sau pot lua decizii care afectează prelucrarea datelor sale cu caracter personal păstrate în dosare electronice sau manuale. În cazul în care aceste dosare conțin date cu caracter personal incorecte sau date colectate sau prelucrate contrar dispozițiilor legii, fiecare persoană ar trebui să aibă dreptul de a beneficia de corectarea datelor și, în anumite circumstanțe, de ștergerea datelor. Statele ar trebui să depună toate eforturile pentru a asigura accesul ușor, rapid, eficient și practic la astfel de informații. Se recunoaște faptul că poate fi relevant să se ia în considerare protecția datelor în contextul libertății de exprimare.
16. Internetul și tehnologiile digitale au extins posibilitățile persoanelor fizice și ale mass-mediei de a-și exercita dreptul la libertatea de exprimare și la accesul liber la informațiile online. Orice restricție care împiedică fluxul de informații offline sau online trebuie să fie în concordanță cu limitările admise, astfel cum se prevede în legislația internațională în domeniul drepturilor omului.

⁵ A/HRC/RES/12/12

ii. *Dreptul de a comunica informații și idei de orice natură prin orice mijloace și independent de frontierele de stat*

17. Libertatea de opinie și de exprimare include, de asemenea, libertatea de a exprima idei și de a răspândi informații de orice natură care pot fi transmise unor terți, indiferent de forma acestora, și indiferent de mijloacele de comunicare în masă. Sunt incluse, de asemenea, informații și idei care pot fi considerate ca fiind critice sau controversate de către autorități sau de către o majoritate a populației, inclusiv ideile sau opiniile care pot „șoca, insulta sau neliniști”⁶. Comentariul privind activitățile private sau afacerile publice, prospectarea, discuțiile privind drepturile omului, jurnalismul, cercetarea științifică, exprimarea identității⁷ etnice, culturale, lingvistice și religioase și exprimarea artistică, publicitatea, actul de predare sunt exemple de exprimări care sunt acoperite de libertatea de exprimare. Sunt incluse, de asemenea, discursul politic și publicitatea în timpul campaniilor electorale.
18. Exprimarea poate lua orice formă, inclusiv vorbită, scrisă și în limbajul semnelor, precum și fără caracter verbal, cum ar fi imaginile și obiectele de artă, toate fiind protejate. Mijloacele de exprimare pot include cărți, ziare, broșuri, afișe, bannere, precum și toate formele de exprimare audiovizuală, electronică și modurile de exprimare pe internet.

Limitări strict impuse în ceea ce privește dreptul la libertatea de exprimare

19. Convențiile internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului, instanțele și mecanismele recunosc că libertatea de exprimare poate fi limitată prin lege la anumite modalități strict definite și în anumite circumstanțe. Restricțiile privind exercitarea libertății de exprimare nu trebuie să pună în pericol dreptul însuși. Comitetul pentru Drepturile Omului al ONU a evidențiat în repetate rânduri că relația dintre drept și restricționare și dintre normă și excepție nu trebuie inversată.

⁶ Hotărârea CEDO, Handyside împotriva Regatului Unit, 7 decembrie 1976, punctul 49.

⁷ Documentul reuniunii de la Copenhaga a Conferinței asupra dimensiunii umane a CSCE, 1990, paragraful (32)

20. Orice astfel de restricții trebuie să treacă următorul test cumulativ format din trei părți:
- Acestea trebuie să fie prevăzute prin lege, care trebuie să fie clară și accesibilă pentru toată lumea (principiul securității juridice, principiul previzibilității și principiul transparenței).
 - Acestea trebuie să urmărească unul din scopurile prevăzute la articolul 19 alineatul (3) din PIDCP, și anume apărarea drepturilor sau a reputației altora; apărarea securității naționale, a ordinii publice, a sănătății sau a moralității publice (principiul legitimității).
 - Acestea trebuie să se dovedească a fi necesare și a fi mijloacele cele mai puțin restrictive necesare și proporționale cu obiectivul presupus (principiul necesității și principiul proporționalității).
21. În temeiul articolului 20 alineatul (2) din PIDCP, „Orice îndemn la ură națională, rasială sau religioasă care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență este interzis prin lege.” Aceste restricții trebuie, cu toate acestea, să fie întotdeauna proporționale cu obiectivul urmărit.
22. Fiecare stat are obligația de a respecta dreptul la libertatea de opinie și de exprimare și trebuie să se asigure că acest drept este pus în aplicare în dreptul intern. Orice legislație care restricționează dreptul la libertatea de opinie și de exprimare trebuie să fie aplicată de către un organism care este independent de orice influență politică, comercială sau alte influențe nejustificate într-un mod care nu este nici arbitrar, nici discriminatoriu și care prezintă garanții adecvate împotriva abuzurilor, inclusiv posibilitatea de contestare și de remediere față de aplicarea abuzivă a acesteia.⁸

⁸ Raportul din 2011 privind libertatea de exprimare al raportorului special al ONU Frank La Rue - A/HRC/17/27
http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf

II. ORIENTĂRI OPERATIONALE

D. CONSIDERAȚII GENERALE

23. **Dreptul la libertatea de opinie și de exprimare este un drept universal:** Libertatea de opinie și de exprimare se aplică în mod egal tuturor persoanelor. Aceasta trebuie să fie apărată oriunde și pentru toți cetățenii, indiferent cine sunt aceștia și unde locuiesc. Aceasta trebuie să fie respectată și apărată atât online, cât și offline.
24. **Statele au obligația principală de a apăra și a promova dreptul la libertatea de opinie și de exprimare:** Statele membre trebuie să se asigure că sistemele lor juridice acordă garanții adecvate și eficiente ale libertății de opinie și de exprimare, care sunt aplicabile pe întreg teritoriul lor și pot fi aplicate în mod adecvat.
25. **Statele au, de asemenea, obligația de a apăra dreptul la viață particulară, în conformitate cu articolul 17 din PIDCP:** Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară. Statele trebuie să se asigure că sistemele lor juridice acordă garanții adecvate și eficiente ale dreptului la viață particulară, care sunt aplicabile tuturor pe întreg teritoriul lor și pot fi aplicate în mod adecvat.
26. **Se vor utiliza la maximum orientările UE existente privind drepturile omului,** ori de câte ori acestea sunt relevante în situații care privesc posibila încălcare a dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, în special Orientările privind promovarea și protecția drepturilor copilului, a violențelor împotriva femeilor și fetelor și combaterea tuturor formelor de discriminare la adresa acestora, privind apărătorii drepturilor omului, privind tortura și pedeapsa cu moartea, privind exercitarea tuturor drepturilor omului de către persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI) și privind dreptul la libertatea de religie sau de convingere.⁹

⁹ http://eeas.europa.eu/human_rights/guidelines/index_en.htm

B. Domenii prioritare de acțiune

27. În abordarea libertății de exprimare, UE va acorda o atenție specială următoarelor teme, care sunt, toate, de o importanță egală:

1. **Combaterea violenței, a persecuției, a hărțuirii și a intimidării persoanelor, inclusiv a jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei, ca urmare a exercitării de către aceștia a dreptului la libertatea de exprimare online și offline, și combaterea impunității pentru astfel de infracțiuni**

28. UE s-a angajat să promoveze și să apere libertatea de opinie și de exprimare în întreaga lume și condamnă creșterea nivelului de intimidare și de violență cu care se confruntă jurnaliștii, actorii din domeniul mass-mediei și alte persoane în numeroase țări din întreaga lume ca urmare a exercitării dreptului la libertatea de opinie și de exprimare online și offline. Statele trebuie să ia măsuri active de prevenire a violenței și de promovare a unui mediu sigur pentru jurnaliști și alți actori din domeniul mass-mediei, care să le permită să își desfășoare activitatea în mod independent, fără interferențe nejustificate și fără frică de violență sau de persecuție ¹⁰.

29. UE acordă o prioritate deosebită siguranței jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei. UE va lua toate măsurile necesare pentru a asigura protecția jurnaliștilor, atât în ceea ce privește măsurile de prevenire, cât și prin încurajarea de anchete eficiente în cazul în care se înregistrează încălcări.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va condamna în mod public uciderea, atacarea, executarea, torturarea, disparițiile forțate, precum și alte acte grave de violență sau intimidare comise împotriva unei persoane pentru că își exercită dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, precum și atacurile asupra instituțiilor mass-media; și are în vedere luarea unor măsuri suplimentare adecvate.

¹⁰ Rezoluția A/RES/68/163 a Adunării Generale a ONU „Siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității”

- b) Va face apel la autoritățile statului să își respecte întru totul obligațiile internaționale, pentru a ancheta în mod eficient, cu promptitudine și în mod independent astfel de infracțiuni și pentru a se asigura că atât actorii statali, cât și actorii nestatali și instigatorii acestor acte de violență sunt aduși în fața justiției. Atunci când este cazul, UE va încuraja urmărirea proceselor internaționale, pentru a asigura monitorizarea cazurilor de violență și pentru a promova combaterea impunității.
- c) Va face apel la toate statele să ia măsuri active pentru a preveni violența împotriva jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei, astfel încât aceștia să poată lucra în condiții de siguranță și de securitate, fără să se teamă de violență și de persecuție.
- d) Va încuraja ferm funcționarii publici și alți actori influenți în societate să denunțe public actele de violență sau de intimidare împotriva jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei, în special în cazurile în care organele de stat au încurajat sau au tolerat astfel de atacuri.
- e) Va sprijini punerea în aplicare a rezoluției Adunării Generale a ONU privind „Siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității”¹¹ și planul de acțiune al ONU pe aceeași temă¹².
- f) Va facilita schimbul de experiență cu cadrele de conducere din domeniul mass-media, editori, jurnaliști și alți actori din domeniul mass-mediei, în vederea sensibilizării, dezvoltării capacității acestora de a preveni atacurile și de a spori siguranța jurnaliștilor, inclusiv prin măsuri de formare.
- g) Va facilita schimbul de bune practici privind siguranța jurnaliștilor cu funcționari guvernamentali, inclusiv membri ai corpurilor judiciare, ai organelor de urmărire penală și ai autorităților de aplicare a legii.

¹¹ A/RES/68/163.

¹² Ca răspuns la planul de acțiune al ONU, o strategie de punere în aplicare pentru perioada 2013-2014 a fost elaborată în cadrul reuniunii ONU interagenției (Viena, noiembrie 2012).

2. Promovarea legilor și practicilor care protejează libertatea de opinie și de exprimare

30. Pe lângă violența directă și atacurile asupra securității fizice a jurnaliștilor, a actorilor din domeniul mass-mediei și a altor persoane, libertatea de exprimare este adesea limitată de legislație sau de practici care impun cenzura, încurajează autocenzura sau prevăd sancțiuni, inclusiv sancțiuni penale, financiare și administrative privind exercitarea libertății de opinie și de exprimare, încălcând legislația internațională în domeniul drepturilor omului.
31. Statele ar trebui să protejeze prin lege dreptul jurnaliștilor de a nu își dezvălui sursele ¹³, pentru a garanta că jurnaliștii pot relata chestiuni de interes public fără ca sursele acestora să se teamă de represalii. Toate guvernele trebuie să permită jurnaliștilor să lucreze într-un mediu liber și favorabil în materie de siguranță și securitate, fără teama de cenzură sau de lipsire de libertate.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va depune eforturi împotriva atacurilor fără discernământ, abuzului de procedură penală și civilă fără discriminare, campaniilor ofensatorii și restricțiilor excesive impuse jurnaliștilor, actorilor din domeniul mass-mediei, ONG-urilor și personalităților din cadrul mijloacelor de comunicare sociale, lansate cu scopul de a împiedica aceste asociații și persoane să își exercite liber dreptul la libertatea de exprimare.
- b) Va condamna orice restricție asupra libertății de exprimare și a cenzurii, atât online, cât și offline, prin încălcarea legislației internaționale în domeniul drepturilor omului.
- c) Va solicita abrogarea sau modificarea legilor sau a practicilor care sancționează persoane sau organizații pentru că își exercită dreptul de a-și exprima opiniile sau de a furniza informații, atât la nivel bilateral, cât și în foruri multilaterale și regionale din domeniul drepturilor omului.

¹³ Cu excepția cazului în care acest lucru este justificat de o cerință imperioasă de interes public în conformitate cu legislația internațională în domeniul drepturilor omului.

- d) Va pleda împotriva legislației restrictive care restrânge spațiul dedicat societății civile și apărătorilor drepturilor omului care promovează și protejează libertatea de exprimare și accesul acestora la finanțare.
- e) Va solicita eliberarea și va urmări procesele intentate jurnaliștilor sau altor persoane care au fost deținute sau închise pentru exprimarea opiniilor lor online și offline sau pentru difuzarea informațiilor astfel cum este protejată de legislația internațională în domeniul drepturilor omului.
- f) Va sprijini adoptarea unei legislații care să prevadă o protecție adecvată a denunțătorilor și va sprijini reformele prin care se acordă protecție juridică dreptului jurnaliștilor de a nu divulga sursele.
- g) Va încuraja schimburi de bune practici privind promovarea și apărarea libertății de opinie și de exprimare cu toate părțile interesate relevante, inclusiv: funcționarii din cadrul autorităților de aplicare a legii, autoritățile judiciare, societatea civilă, politicienii, apărătorii drepturilor omului, avocații, forțele de securitate, personalul academic, precum și instituțiile de cult sau culturale.
- h) Va continua să ofere jurnaliștilor și altor actori din domeniul mass-mediei, apărătorilor drepturilor omului, activiștilor politici și altor persoane instrumente tehnice și sprijinul de care aceștia au nevoie pentru a-și exercita dreptul la libertatea de exprimare atât online, cât și offline.
- i) Va garanta că mijloacele de comunicare, atât mass-media, cât și cele sociale, recunosc și respectă drepturile copilului, astfel cum au fost consacrate în Convenția cu privire la drepturile copilului.

3. **Promovarea libertății și a pluralismului mass-mediei și promovarea unei înțelegeri între autoritățile publice cu privire la pericolele interferenței negarantate în relatarea imparțială/critică**

32. O societate deschisă, bazată pe statul de drept, poate funcționa eficient numai dacă există un mediu mass-media independent și pluralist atât offline, cât și online. O presă liberă, diversă și independentă și alte componente mass-media furnizează platforme publice care sunt esențiale pentru orice societate în vederea asigurării libertății de opinie și de exprimare și exercitării altor drepturi ale omului.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va susține acțiunile întreprinse de țările terțe pentru a asigura cadrele juridice, de politică și de reglementare, bazate pe standarde internaționale care apără și promovează libertatea de exprimare și de informare.
- b) Va sprijini acțiunile întreprinse de țările terțe să adopte procedurile necesare pentru a facilita persoanelor accesul la informații, inclusiv prin legislația privind libertatea de informare.
- c) Va promova independența și protecția împotriva interferenței politice sau comerciale a tuturor organismelor publice care reglementează mass-media, radiodifuziunea și televiziunea sau telecomunicațiile.
- d) Va sprijini acțiunile întreprinse de țările terțe pentru a îmbunătăți transparența proprietății asupra mass-media, adoptarea de măsuri împotriva concentrării mass-mediei și alocarea echitabilă și transparentă a licențelor, având în vedere că riscurile asociate au devenit din ce în ce mai acute în era digitală.
- e) Va încuraja acțiunile țărilor terțe de a îmbunătăți transparența și de a utiliza corect fondurile publice în sectorul mass-media.
- f) Va sprijini acțiunile întreprinse de țările terțe, având drept scop consolidarea independenței jurnalistice și editoriale, inclusiv prin intermediul mecanismelor legale și financiare de consolidare a autonomiei financiare a mass-mediei publice și private.

- g) Va încuraja promovarea, în țările terțe, a măsurilor, în special, a inițiativelor și a mecanismelor voluntare și de autoreglementare, cum ar fi codurile de etică în mass-media, care sporesc responsabilitatea presei.
- h) Va încuraja relatarea liberă și pluralistă cu privire la alegeri, precum și accesul echitabil al partidelor politice la serviciile publice de mass-media pe durata campaniilor electorale.
- i) Va încuraja organizațiile independente să monitorizeze activ situația libertății și pluralismului mass-mediei în diferite țări.

4. Promovarea și respectarea drepturilor omului în spațiul cibernetic și alte tehnologii ale informației și comunicațiilor

33. Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) fac în prezent parte din viața de zi cu zi și furnizează noi oportunități pentru respectarea drepturilor omului și pentru dezvoltarea economică și socială. Accesul nediscriminatoriu la informații și libertatea de exprimare a tuturor persoanelor, atât online, cât și offline, trebuie să fie asigurate și apărate.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va susține aplicarea tuturor drepturilor omului, inclusiv a dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, atât offline, cât și online.
- b) Va sprijini eforturile depuse de țările terțe pentru a mări și a îmbunătăți accesul cetățenilor lor la internet și la comunicații digitale, precum și utilizarea în condiții de siguranță a internetului și a comunicațiilor digitale.
- c) Va promova accesul nerestricționat, necenzurat și nediscriminatoriu la TIC și la servicii online pentru toți, în conformitate cu dreptul internațional.
- d) Va împiedica orice tentativă de a bloca, a brui, a filtra, a cenzura sau a închide rețele de comunicații sau orice alt fel de interferență care încalcă dreptul internațional.

- e) Va furniza asistență tehnică persoanelor fizice pe teren, pentru a contracara astfel de tentative, atunci când este necesar.
- f) Va continua eforturile în vederea menținerii și consolidării modelului multipartit privind guvernarea internetului.¹⁴

5. **Promovarea celor mai bune practici de către întreprinderi**

34. Întreprinderile din domeniul TIC joacă un rol esențial în garantarea și promovarea libertății de exprimare, a accesului la informații și a vieții private pe internet și prin intermediul telecomunicațiilor. În timp ce operatorii pot oferi servicii după cum doresc, în conformitate cu cadrul juridic aplicabil, alegerile lor afectează, în mod inevitabil, drepturile utilizatorilor acestora, în special atunci când un operator deține o poziție dominantă în sectorul său de activitate. Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului afirmă că întreprinderile au responsabilitatea de a analiza impactul drepturilor omului asupra politicilor lor și de a reduce la minimum impactul negativ asupra dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, precum și asupra altor drepturi ale omului.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va promova acțiunile la nivel internațional, pentru a elabora cele mai bune practici și respectarea drepturilor omului în ceea ce privește exportul tehnologiilor care ar putea fi folosite pentru supraveghere sau cenzură de regimurile autoritare.
- b) Va promova sensibilizarea față de nota de orientare a UE pentru întreprinderile din domeniul TIC privind afacerile și drepturile omului și conformitatea cu aceasta¹⁵, elaborată de Comisia Europeană pe baza principiilor directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului.
- c) Sensibilizarea judecătorilor, a funcționarilor din cadrul autorităților de aplicare a legii, a personalului comisiilor pentru drepturile omului și a factorilor de decizie din întreaga lume față de necesitatea de a promova standarde internaționale, inclusiv standarde pentru protecția intermediarilor față de obligația de a bloca conținutul paginilor de internet fără o procedură prealabilă.

¹⁴ Astfel cum este prevăzut în concluziile Consiliului din iunie 2013 privind Strategia UE de securitate informatică.

¹⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/files/csr-sme/csr-ict-hr-business_en.pdf

6. Promovarea practicilor și a modificărilor juridice menite să consolideze protecția online sau offline a datelor și a vieții private

35. Caracterul global și deschis al internetului oferă cetățenilor noi posibilități de a schimba informații și opinii. Obligațiile statelor în temeiul legislației internaționale în domeniul drepturilor omului, în special dreptul la libertatea de exprimare, dreptul la viață privată și la protecția datelor cu caracter personal, se extind la mediul online în același mod în care se aplică offline.
36. Dreptul la libertatea de exprimare, dreptul la viață privată și protecția datelor cu caracter personal ar putea fi afectate de încălcări, ca urmare a supravegherii ilegale sau arbitrare, a interceptării comunicațiilor sau a colectării datelor cu caracter personal, în special atunci când sunt efectuate la nivel de masă. Statele trebuie să garanteze că toate măsurile luate pentru a proteja anumite informații colectate și prelucrate în interesul securității naționale sau publice sunt în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul legislației internaționale în domeniul drepturilor omului.

UE va proceda după cum urmează:

- a) Va promova măsurile pentru apărarea dreptului la viață privată și protecția datelor, inclusiv invitând și sprijinind țările terțe să își armonizeze legislația națională relevantă privind transparența și proporționalitatea accesului guvernului la date cu caracter personal în conformitate cu legislația internațională privind drepturile omului, după caz.
- b) Va promova și va facilita schimbul de bune practici în scopul de a garanta că legislația și procedurile statelor cu privire la supravegherea comunicațiilor, precum și interceptarea și colectarea datelor cu caracter personal se bazează pe statul de drept, fac obiectul unor mecanisme de supraveghere independente, eficace și interne și respectă obligațiile care le revin în temeiul legislației internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv principiul proporționalității și principiul necesității.
- c) Va promova dialogul, atât la nivel bilateral, cât și în foruri multilaterale, cu privire la dreptul la viață privată și protecția datelor în era digitală, în vederea îmbunătățirii cooperării și a transparenței între țări în ceea ce privește aspectele legate de securitatea datelor și standardele internaționale relevante în domeniul drepturilor omului.

C. Instrumente

37. UE va face uz de toate instrumentele financiare politice și externe adecvate, pentru a continua promovarea și protejarea libertății de opinie și de exprimare.

Dialogurile politice și vizitele la nivel înalt

38. În cadrul contactelor politice adecvate la nivel înalt, UE va aborda chestiuni sistemice și cazuri individuale referitoare la apărarea libertății de exprimare și va solicita țărilor partenere să inițieze modificări legislative pentru a asigura promovarea și apărarea dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, atât online, cât și offline.
39. În cadrul dialogurilor politice cu țările partenere, UE va ridica problema încălcărilor grave sau sistemice și a restricțiilor asupra dreptului la libertatea de opinie și de exprimare online și offline, după caz. UE va încuraja țările partenere să ratifice și să pună în aplicare instrumente internaționale și regionale relevante din domeniul drepturilor omului. UE va încuraja țările partenere să lanseze invitații pentru vizite de țară ale experților din cadrul procedurilor speciale ale ONU privind drepturile omului, în special pentru vizite de țară ale raportorului special privind promovarea și apărarea dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, precum și să accepte și să pună în aplicare recomandările ONU, inclusiv din partea organismelor de monitorizare a tratatelor și din cadrul evaluării periodice universale, precum și din partea Consiliului Europei și a OSCE, după caz.
40. UE se va asigura că instituțiile UE și reprezentanții statelor membre care vizitează țările terțe sunt pe deplin informați cu privire la situația libertății de opinie și de exprimare, atât online, cât și offline. Astfel de vizite vor aborda, după caz, prioritățile și temele cuprinse în prezentele orientări cu partenerii locali și vor include reuniuni cu jurnaliști, apărători ai drepturilor omului și actori din domeniul mass-mediei.

Monitorizare, evaluare și raportare cu privire la libertatea de exprimare

41. Misiunile în țări terțe (delegațiile UE, misiunile PSAC și ambasadatele statelor membre) și comandamentul UE vor monitoriza respectarea libertății de opinie și a libertății de exprimare, atât online, cât și offline, și vor prezenta un raport cu privire la situațiile preocupante, inclusiv cazuri individuale și probleme sistemice. Strategiile de țară ale UE referitoare la drepturile omului ar trebui să includă o secțiune privind libertatea de opinie și de exprimare.
42. Rapoartele din partea delegațiilor UE vor fi preluate în cadrul grupurilor de lucru relevante ale Consiliului și, după caz, în cadrul Comitetului politic și de securitate (COPS), în vederea identificării unui răspuns corespunzător.
43. Misiunile UE vor încuraja și vor facilita coordonarea și consultarea strânsă și constantă cu și între societatea civilă la nivel local și internațional, apărătorii drepturilor omului, corespondenții locali și străini, precum și organismele regionale și ale ONU care monitorizează situația libertății de opinie și de exprimare pe teren, atât online, cât și offline. În cazul în care este relevant, cazurile individuale vor fi raportate și monitorizate. După caz, monitorizarea cazurilor individuale ar putea include urmărirea proceselor și vizite în penitenciare.
44. UE și șefii misiunilor statelor membre sau alți funcționari relevanți ai UE vor avea în vedere publicarea de articole și acordarea de interviuri în mass-media locală, pentru a apăra și promova libertatea de opinie și de exprimare în diferite țări.

Declarații publice și demersuri

45. Dacă este cazul, UE va întreprinde demersuri sau va face declarații publice, atât preventiv, cât și ca răspuns la încălcările sau restricțiile grave privind dreptul la libertatea de opinie și de exprimare. Aceste încălcări ar include execuțiile, execuțiile extrajudiciare, disparițiile forțate, arestările sau procesele arbitrare sau atacurile împotriva jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei, apărătorilor drepturilor omului sau altor persoane, pentru că își exercită dreptul la libertatea de opinie și de exprimare.

46. De asemenea, UE va lua în considerare formularea unor declarații, ca reacție la evoluțiile legislative sau de altă natură relevantă, cu impact negativ asupra libertății de opinie și de exprimare, și promovarea celor mai bune practici.

Instrumente financiare:

47. Toate instrumentele financiare externe adecvate ale UE ar trebui utilizate pentru a proteja și promova în continuare libertatea de opinie și de exprimare, atât online, cât și offline, inclusiv prin sprijinirea dezvoltării unei mass-medii libere, diverse și independente. În special, UE va utiliza Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO), precum și mecanismul acestuia de subvenții mici pentru persoanele care se confruntă cu amenințări imediate. Alte instrumente de finanțare geografice și tematice ale UE vor fi, de asemenea utilizate, după caz, pentru promovarea libertății de opinie și de exprimare în cooperare cu țări partenere.

48. SEAE și serviciile Comisiei se vor baza pe acțiunile existente, cum ar fi strategia „No Disconnect”, menite să susțină angajamentul UE de a garanta că internetul și alte tehnologii ale informației și comunicațiilor rămân o forță motrice a libertății politice, a dezvoltării democratice și a creșterii economice.

49. SEAE și serviciile Comisiei Europene, în colaborare cu statele membre, vor face schimb de informații cu privire la proiectele finanțate în țări terțe în domeniul libertății de exprimare, pentru a permite o mai bună coordonare și o utilizare eficientă a resurselor.

50. Restricțiile abuzive privind libertatea de exprimare și violența împotriva jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei ar trebui să fie luate în considerare de către UE atunci când decid cu privire la posibila suspendare a cooperării, în special în ceea ce privește asistența financiară.

51. SEAE și serviciile Comisiei Europene vor include în asistența electorală acordată componentele de sprijin al presei scrise, după caz.

Diplomația publică în cadrul forurilor multilaterale

52. UE se va asigura că libertatea de exprimare rămâne o chestiune extrem de importantă pe agenda ONU, lucrând în mod activ în cadrul tuturor forurilor multilaterale relevante pentru a asigura un puternic sprijin transregional pentru promovarea și apărarea libertății de opinie și de exprimare online și offline, sprijinind mandatul raportorului special al ONU privind promovarea și apărarea dreptului la libertatea de opinie și de exprimare și cooperând îndeaproape cu raportorii speciali cu mandate conexe din partea UA, OAS, OSCE și OIC.
53. UE se va baza pe conținutul rezoluțiilor ONU relevante, cum ar fi rezoluția Adunării Generale a ONU privind „Siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității”, rezoluția Consiliului ONU pentru Drepturile Omului privind „Siguranța jurnaliștilor”, rezoluția privind „Promovarea, protecția și exercitarea drepturilor omului pe internet”¹⁶ și rezoluția Adunării Generale a ONU privind „Dreptul la viață privată în era digitală”¹⁷; precum și pe observațiile finale relevante ale organismelor ONU de monitorizare a tratatelor și pe recomandările raportorilor speciali către țările terțe. UE va sprijini și va facilita diseminarea *Planului de acțiune al ONU privind siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității* și se va inspira din experiența punerii în aplicare a acestuia (inclusiv, în special, în țările-pilot).
54. Statele membre ale UE vor atrage atenția, după caz, asupra libertății de exprimare în cadrul evaluărilor periodice universale realizate de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului. Punerea în aplicare a recomandărilor acceptate de statul care face obiectul evaluării va fi monitorizată și sprijinită după caz.
55. UE își va intensifica relațiile cu alte organizații și mecanisme internaționale și regionale, inclusiv ONU (în special Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) și Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), OSCE, Consiliului Europei, precum și alți donatori sau alte entități care sprijină libertatea de opinie și de exprimare.

¹⁶ A/HRC/RES/20/8, adoptată de Consiliul pentru Drepturile Omului la 16 iulie 2012

¹⁷ A/C.3/68/L.45, adoptată de Adunarea Generală a ONU în noiembrie 2013

56. SEAE și serviciile Comisiei Europene, în colaborare cu statele membre, ar trebui să se angajeze în mod activ în dezbaterile din cadrul Forumului pentru guvernarea internetului (FGI) și al Summitului Mondial privind Societatea Informațională (WSIS), pentru a promova perspectiva drepturilor omului și un model care implică mai multe părți interesate și pentru a stimula sensibilizarea cu privire la chestiunile legate de libertatea de opinie și de exprimare în cooperare cu societatea civilă.
57. UE va sprijini activ zilele internaționale de sensibilizare, cum ar fi Ziua mondială a libertății presei (3 mai), Ziua internațională pentru abolirea impunității în cazul crimelor împotriva jurnaliștilor (2 noiembrie), Ziua mondială împotriva cenzurii informatice (12 martie) și Ziua protecției datelor (28 ianuarie).
58. UE va reaminti importanța unei mass-medii libere, pluraliste și durabile, încurajând aderarea la recomandările Consiliului Europei și ale UNESCO privind libertatea și pluralismul mass-mediei și libertatea internetului.

Libertatea și pluralismul mass-mediei în politica de extindere a UE

59. UE consideră că libertatea de exprimare constituie o prioritate pentru țările candidate și potențial candidate. Criteriile de la Copenhaga includ libertatea de exprimare și pluralismul mass-mediei în toate elementele sale și toate țările care doresc să adere la Uniune trebuie să dea dovadă de un angajament credibil de a promova libertatea de exprimare, abordând toate aspectele relevante (juridice, de reglementare, judiciare, legate de piață etc.), în cazul în care persistă obstacole în calea libertății de exprimare.

60. SEAE și serviciile Comisiei, în coordonare cu statele membre, vor monitoriza și vor oferi consiliere în ceea ce privește chestiunile persistente legate de libertatea mass-mediei, atât offline, cât și online, prin dialog politic de preaderare și rapoartele anuale privind progresele realizate. Problemele ar trebui să fie abordate într-un stadiu incipient în timpul negocierilor de aderare (capitolul 23), cu scopul de a oferi suficient timp pentru progrese concrete. Ar trebui să se acorde o atenție specială combaterii impunității în cazurile de violență împotriva jurnaliștilor, creând o bază sub forma unei piețe transparente pentru sectorul mass-media și dezvoltând sistemul judiciar ca un garant al drepturilor individuale. UE va ajuta aceste țări să abordeze aceste aspecte, prin intermediul unui sprijin tehnic și financiar cuprinzător (IPA II). Se va acorda un sprijin deosebit pentru a asigura consolidarea organizațiilor profesionale ale jurnaliștilor și a ONG-urilor angajate în libertatea mass-mediei.

Promovarea acquis-ului Consiliului Europei și al OSCE

61. UE va promova standardele Consiliului Europei și angajamentele OSCE privind libertatea de opinie și de exprimare în țările terțe care sunt membre ale acestor organizații, inclusiv prin încurajarea cooperării cu Comitetul director pentru societatea informațională și mass-media (CMDSI) care supraveghează activitatea Consiliului Europei în domeniul mass-media, al societății informaționale și al protecției datelor, precum și prin încurajarea punerii în aplicare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) (în conformitate cu articolul 10 din Convenția europeană a drepturilor omului) și aplicarea jurisprudenței sale de către autoritățile judiciare naționale. De asemenea, UE va menține contacte apropiate și va crea sinergii cu Comisarul pentru drepturile omului din cadrul Consiliului Europei în ceea ce privește activitățile comune de promovare a libertății de exprimare și de consolidare a siguranței jurnaliștilor. UE va promova libertatea de opinie și de exprimare, atât online, cât și offline, în cadrul OSCE, pe baza angajamentelor asumate în cadrul OSCE în acest domeniu, precum și a măsurilor OSCE de consolidare a încrederii în domeniul securității cibernetice și ținând seama de standardele stabilite în alte foruri internaționale și regionale.

62. Statele membre, SEAE și serviciile Comisiei Europene vor explora modalități de a consolida în continuare capacitățile și cooperarea cu Consiliul Europei și cu reprezentantul OSCE pentru libertatea mass-mediei.

Măsuri comerciale

63. Statele membre trebuie să asigure aplicarea corespunzătoare a Poziției comune 2008/944/PESC a Consiliului, care definește normele comune care reglementează controlul exporturilor de tehnologie și echipament militar enumerat și care prevede că respectarea drepturilor omului în țara de destinație finală ar trebui să fie luată în considerare înainte de a se acorda licențe de export țării respective.
64. UE va asigura o abordare structurată și coerentă a controalelor exporturilor de anumite informații sensibile și elemente TIC. În plus, UE va promova acțiunile la nivel internațional pentru a împiedica vânzarea de tehnologii de supraveghere sau cenzură regimurilor autoritare, inclusiv prin prezentarea de propuneri în contextul principalelor regimuri multilaterale de control al exporturilor, precum Aranjamentul de la Wassenaar.

Formarea și schimburile tehnice

65. SEAE, în cooperare cu Comisia și cu statele membre, va elabora materiale de formare pentru personalul aflat pe teren și la sediul central. Aceste materiale de formare vor fi, de asemenea, puse la dispoziția statelor membre și a instituțiilor UE. Formarea va avea orientare practică și se va axa pe crearea posibilității, pentru misiunile UE, de a utiliza instrumente UE pentru analiza și raportarea eficace, astfel încât să se sublinieze prioritățile tematice ale UE și să se răspundă la încălcări.
66. UE va promova sensibilizarea și educația în domeniul mass-media și al internetului și importanța sa pentru utilizarea sigură și responsabilă a internetului, în special pentru copii și tineri, în contextul programelor de educație și formare în domeniul drepturilor omului, în conformitate cu Declarația ONU privind educația și formarea în domeniul drepturilor omului.
67. UE va promova punerea în aplicare a orientărilor pentru întreprinderile din domeniul TIC sau al comunicațiilor privind afacerile și drepturile omului ¹⁸, elaborate de Comisia Europeană pe baza principiilor directe ale ONU privind afacerile și drepturile omului.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/files/csr-sme/csr-ict-hr-business_en.pdf

68. SEAE, serviciile Comisiei Europene și statele membre vor explora modalitățile de a oferi asistență tehnică și un schimb de bune practici cu țările terțe, inclusiv în domeniul reformei legislative, pentru o protecție mai bună a libertății de exprimare online și offline și pentru siguranța jurnaliștilor și a actorilor din domeniul mass-mediei. Dialogurile și consultările privind drepturile omului cu țările terțe vor fi, de asemenea, utilizate în acest scop.

Consolidarea capacităților

69. SEAE și Comisia Europeană, în coordonare cu statele membre, vor sprijini eforturile țărilor terțe de a dezvolta accesul nerestricționat și sigur la internet și utilizarea acestuia, în contextul asigurării transparenței și respectării drepturilor omului. Se va acorda sprijin pentru consolidarea capacităților apărătorilor drepturilor omului, ale jurnaliștilor și ale altor actori din domeniul mass-mediei, precum și ale persoanelor care luptă pentru respectarea libertății de exprimare și pentru comunicații securizate online și offline, inclusiv prin finanțarea IEDDO.

III. PUNEREA ÎN APLICARE ȘI EVALUAREA

70. Grupul de lucru al Consiliului pentru drepturile omului (COHOM) și Grupul său operativ pentru libertatea de exprimare vor sprijini punerea în aplicare a acestor orientări, implicând, după caz, grupurile de lucru geografice ale Consiliului. Va elabora orientări suplimentare de acțiune pentru misiuni ale UE, în special în ceea ce privește chestiuni sistemice și cazuri individuale. Va adopta documente privind „liniile de urmat” în ceea ce privește chestiuni-cheie și chestiuni tematice, atunci când este necesar.
71. COHOM va evalua punerea în aplicare a acestor orientări, după o perioadă de trei ani, dacă este cazul și prin consultare cu societatea civilă, cu experți relevanți din mediul academic și cu reprezentanți ai mass-mediei. La consultarea cu societatea civilă ar trebui să participe apărători ai drepturilor omului, ONG-uri cu activitate în domeniul drepturilor omului la nivel național și internațional, asociații profesionale, sectorul privat, organisme internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului și organizații de femei.
72. Vor avea loc schimburi periodice de opinii cu comisiile, subcomisiile și grupurile de lucru relevante ale Parlamentului European cu privire la punerea în aplicare, evaluarea și revizuirea prezentelor orientări.

A. Exemple de acțiuni care ar putea încălca sau submina exercitarea dreptului la libertatea de opinie și de exprimare

Atacurile la adresa unei persoane datorate exercitării de către aceasta a libertății de exprimare: Executarea, uciderea, dispariția forțată, tortura sau arestarea arbitrară a jurnaliștilor sau a altor persoane din motive legate de exercitarea de către acestea a libertății de exprimare constituie o încălcare a articolului 19 din DUDO și CIDCP. Astfel de acțiuni pot fi întreprinse de agenți ai statului sau de grupări private.

Restricții legislative: Orice restricție asupra libertății de exprimare trebuie prevăzută prin lege, poate fi impusă numai pentru motivele prevăzute în dreptul internațional al drepturilor omului, și trebuie să se conformeze unor criterii stricte de necesitate și proporționalitate.

Aplicarea inconsecventă și abuzivă a legislației poate fi utilizată pentru a cenzura critica și dezbaterile privind problemele publice și pentru a promova un climat de teamă și de autocenzură în rândul actorilor mass-media și a publicului larg. Normele și cerințele de acreditare arbitrară pentru jurnaliști, negarea accesului jurnaliștilor și barierele juridice de natură punitivă în calea instituirii sau a exploatării punctelor de difuzare a presei și reglementările care permit o cenzură totală sau parțială, ex ante sau post-facto și interzicerea anumitor mijloace de comunicare sunt exemple de restricții legislative ale dreptului la libertatea de exprimare. Restricțiile pot lua, de asemenea, forma unor acte cu putere de lege care impun taxe sau impozite prohibitive, precum și alte forme de sancțiuni economice și de restricții ale accesului pe piață.

Cenzura pe internet îmbracă de obicei forma unor acte cu putere de lege care permit interzicerea totală sau parțială a anumitor pagini de internet. În anumite circumstanțe extreme, statele recurg la întreruperea completă a rețelei internet, izolând astfel o întreagă țară sau regiune de restul lumii. Este important să se garanteze că accesul la informații și fluxul liber de informații nu vor fi supuse unor restricții nejustificate, indiferent de mediul de stocare.

Legi privind defăimarea: Jurnaliștii și alți actori mass-media, scriitorii, artiștii, activiștii politici și alți apărători ai drepturilor omului din întreaga lume continuă să fie privați de libertate pentru defăimare. Legile privind defăimarea pot conduce, de asemenea, la o puternică autocenzură pentru a evita teama de a fi supus unor sancțiuni severe penale sau civile. UE consideră că legile privind defăimarea ar trebui să nu fie utilizate în mod abuziv pentru a cenzura critica și dezbaterile privind problemele publice.

Invocarea abuzivă a moralității publice, a securității naționale sau a protecției „valorilor naționale”: Dreptul internațional al drepturilor omului nu permite introducerea de restricții privind exercitarea libertății de exprimare, numai în scopul de a proteja noțiuni precum religiile, culturile, școlile de gândire, ideologiile sau doctrinele politice. Unele state membre invocă moralitatea publică în mod abuziv și ca mijloc de a controla libertatea de exprimare. De exemplu, femeile sau grupurile de femei care critică în mod public principiile religioase discriminatorii au fost țintele unor acte de hărțuire și intimidare grave, atât din partea statului, precum și a unor actori nestatali.

Securitatea națională: protecția securității naționale poate fi utilizată în mod abuziv în detrimentul libertății de exprimare. Statele trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că legile de combatere a terorismului, legile privind trădarea sau dispozițiile similare privind securitatea națională (legile privind secretele de stat, legile privind instigarea la rebeliune împotriva statului etc.) sunt elaborate și aplicate într-un mod care este în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul dreptului internațional al drepturilor omului.

Legile privind blasfemia: Legile care incriminează blasfemia restricționează exprimarea în ceea ce privește credințele religioase sau de alt tip; aceste legi sunt adesea aplicate pentru a persecuta, a maltrata sau a intimida persoane care aparțin minorităților religioase sau altor minorități și pot avea un efect de inhibare grav asupra libertății de exprimare și a libertății de religie sau de credință. UE recomandă dezincriminarea acestor infracțiuni și pledează cu fermitate împotriva pedepsei cu moartea, a pedepselor corporale sau a privării de libertate ca sancțiuni pentru blasfemie. UE va continua să sprijine și să colaboreze cu organizațiile care promovează abolirea legilor privind blasfemia.

„Discursul de incitare la ură”: nu există o definiție universal acceptată a noțiunii de ”discurs de incitare la ură” în dreptul internațional. Termenul este de obicei folosit pentru a se referi la o exprimare abuzivă, insultătoare, intimidantă sau hărțuitoare sau care incită la violență, ură sau discriminare împotriva persoanelor sau a grupurilor identificate de un anumit set de caracteristici. În conformitate cu dreptul internațional, statele au doar obligația de a interzice cele mai severe forme de discursuri de incitare la ură, cum ar fi promovarea urii de tip național, rasial sau religios, care constituie o incitare la discriminare, ostilitate sau violență (articolul 20.2 din PIDCP și articolul 4 din CEDR). Legislația privind discursul de incitare la ură nu ar trebui utilizată în mod abuziv de guvern pentru a descuraja cetățenii de la a se angaja în dezbateri legitime democratice referitoare la chestiuni de interes general.

În contextul european, jurisprudența CEDO face o distincție între incitarea reală și gravă la extremism, pe de o parte, și dreptul persoanelor (inclusiv jurnaliști și politicieni) de a-și exprima opiniile în mod liber și de a „insulta, șoca sau neliniști”, pe de altă parte. În conformitate cu jurisprudența CEDO, Decizia-cadru a UE privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal ¹⁹ prevede că statele membre trebuie să sancționeze incitarea publică intenționată la violență sau ură, precum și apologia publică, negarea sau minimalizare grosolană a anumitor crime internaționale atunci când sunt efectuate într-un mod care ar putea incita la violență sau la ură rasială.

Restricțiunile referitoare la libertatea mass-mediei și la pluralismul acestora: Lipsa libertății și a pluralismului mass-mediei poate împiedica libertatea de a primi și de a răspândi informații, care, la rândul său, subminează atât încrederea publicului în mass-media, cât și exercitarea democrației însăși. În plus, lipsa libertății și a pluralismului mass-mediei diminuează capacitatea acestora de a acționa ca un „câine de pază” care deține puterea de a trage la răspundere. De asemenea, ar trebui observat că libertatea de exprimare este strâns legată de structura de finanțare care permite o reală independență, atât pentru mass-media publice, cât și cele private.

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:328:0055:0058:RO:PDF>

Piețele de media echitabile și independente sunt esențiale pentru exercitarea dreptului la liberă exprimare. Activitatea de reglementare nu ar trebui să fie utilizată pentru a configura peisajul mediatic în funcție de gustul anumitor grupuri de interese sau al celor aflați timp îndelungat la putere, excluzând alte grupuri sau poziții din dezbateră publică.

Lipsa de independență a organismelor de reglementare: Independența organismelor de reglementare față de influența guvernamentală este o condiție vitală pentru dezvoltarea unor mijloace de comunicare în masă libere și independente. Procedurile de desemnare și de numire pentru toți membrii organismelor de reglementare ar trebui să urmeze normele menite să protejeze independența și imparțialitatea acestora. Organismele naționale de reglementare nu ar trebui să fie supuse nici unor interferențe politice directe și ar trebui să aibă o obligație pozitivă de a proteja drepturilor omului, inclusiv a libertatea de exprimare.

Restricțiile internetului aplicate de către operatori: Conținutul, aplicațiile sau serviciile specifice nu ar trebui niciodată să fie blocate, încetinite, degradate sau discriminate, cu excepția unor împrejurări foarte limitate (de exemplu, executarea unei hotărâri judecătorești sau punerea în aplicare a unei dispoziții legislative, de exemplu conformarea cu dispozițiile de asigurare a respectării legii privind abuzurile comise asupra copiilor ²⁰, aspectele esențiale legate de securitatea rețelei, prevenirea comunicațiilor nesolicitate, reducerea la minim a congestiunii excepționale). Interferențe pot apărea, de asemenea, din aplicarea abuzivă, oportunistă sau discriminatorie (geometrie variabilă) a diferitelor acte cu putere de lege, interferența cu platformele sau aplicațiile de internet operate la nivel privat etc.

Perturbarea semnalelor wireless reprezintă un alt mijloc de cenzură care privează persoanele de libertatea de exprimare.

Restricții ale dreptului de acces la informație: Raportorul special al ONU privind libertatea de exprimare recomandă parlamentelor să adopte o legislație privind accesul la informațiile publice, în conformitate cu principiile recunoscute la nivel internațional, subliniind că, în toate societățile democratice, transparența activităților publice joacă un rol esențial pentru încrederea populației.

²⁰ A se vedea Protocolul facultativ la Convenția privind drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă

Restricționarea libertății de exprimare în vederea protejării drepturilor de proprietate intelectuală: Blocarea accesului la site-urile internet din motive de protecție a drepturilor de autor ar putea constitui o restricție disproporționată a libertății de opinie și de exprimare. Orice restricții trebuie să îndeplinească un test cumulativ alcătuit dintre părți, prevăzut la punctul 20 din prezentele orientări.

Restricții privind dreptul la viață privată și protecția datelor cu caracter personal: Supravegherea ilegală a comunicațiilor, interceptarea acestora, precum și colectarea ilegală a datelor cu caracter personal încalcă dreptul la viață privată și libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară și pot conduce la restricții privind libertatea de exprimare.

Interferență nejustificată cu viața privată a persoanelor poate limita atât în mod direct, cât și indirect, libera dezvoltare și schimburile de idei. Restricții privind păstrarea anonimatului în comunicare, de exemplu, ar putea descuraja victimele tuturor formelor de violență de la raportarea abuzurilor împotriva lor, de teama dublei victimizări. În această privință, articolul 17 din PIDCP se referă direct la protecția față de interferențele cu „corespondența”, expresie care ar trebui interpretată astfel încât să cuprindă toate formele de comunicare, atât online, cât și offline.

Accesul ilegal sau arbitrar al organismelor guvernamentale sau private la datele cu caracter personal poate avea un efect negativ asupra libertății de exprimare, întrucât este probabil ca persoanele să fie mai puțin înclinate să utilizeze tehnologiile de comunicare.

Lista neexhaustivă de norme, standarde, principii și resurse internaționale legate de libertatea de opinie și de exprimare pe care UE le poate invoca sau utiliza în cadrul contactelor cu țările terțe

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului

Articolul 19: „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat”.

²¹ Aceste orientări se bazează pe standardele internaționale și regionale privind libertatea de exprimare. Există o serie de țări care nu au semnat și nici nu au ratificat Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și alte tratate importante privind drepturile omului, iar standardele elaborate în temeiul acestor tratate nu au forță juridică obligatorie în ceea ce le privește. Jurisprudența organismelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului, precum și textele/documentele și alte standarde cu caracter neobligatoriu ilustrează modul în care garanțiile internaționale și constituționale privind libertatea de exprimare au fost interpretate. Ca atare, ele reprezintă dovada oficială a unei înțelegeri general acceptate a domeniului de aplicare și a naturii tuturor garanțiilor internaționale privind libertatea de exprimare. Acestea oferă, de asemenea, o orientare solidă în ceea ce privește interpretarea garanțiilor privind libertatea de exprimare pentru toate statele. În plus, se consideră că Declarația universală a drepturilor omului a dobândit forță juridică obligatorie în calitate de drept internațional cutumiar.

2. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 19: „Nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa. Exercițarea libertăților prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol comportă obligații și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice.”

Articolul 18: „Orice persoană are drept la libertatea gândirii, conștiinței și religiei; acest drept implică libertatea de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, individual sau în comun, atât în public cât și în particular prin cult și îndeplinirea riturilor, prin practici și prin învățământ. Nimeni nu va fi supus vreunei constrângeri putând aduce atingere libertății sale de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa. Libertatea manifestării religiei sau convingerilor nu poate fi supusă decât restricțiilor prevăzute de lege și necesare pentru ocrotirea securității, ordinii și sănătății publice ori a moralei sau a libertăților și drepturilor fundamentale ale altora. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte libertatea părinților și, atunci când este cazul, a tutorilor legali, de a asigura educația religioasă și morală a copiilor lor, în conformitate cu propriile lor convingeri”.

Articolul 17: „Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixtiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.”

Articolul 20 alineatul (2): „Orice îndemn la ură națională, rasială sau religioasă care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență este interzis prin lege.”

3. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială

Articolul 4: „Statele părți condamnă orice propagandă și orice organizații care se inspiră din idei sau teorii bazate pe superioritatea unei rase sau unui grup de persoane de o anumită culoare sau de o anumită origine etnică, sau care pretind să justifice sau să încurajeze orice formă de ură și de discriminare rasială și se angajează să adopte de îndată măsuri pozitive menite să elimine orice incitare la o astfel de discriminare sau orice acte de discriminare și, în acest scop, ținând seama de principiile formulate în Declarația universală a drepturilor omului și de drepturile enunțate în mod expres în articolul 5 al prezentei Convenții, ele se angajează îndeosebi: a) să declare delict pedepsit prin lege orice difuzare de idei bazate pe superioritate sau ură rasială, orice incitare la discriminare rasială ca și orice acte de violență sau provocare la astfel de acte, îndreptate împotriva oricărei rase sau oricărui grup de persoane de o altă culoare sau de o altă origine etnică, precum și orice sprijin acordat unor activități rasiste, inclusiv finanțarea lor; b) să declare ilegale și să interzică organizațiile, precum și activitățile de propagandă organizată și orice alt fel de activitate de propagandă care incită la discriminare rasială și care o încurajează și să declare delict pedepsit prin lege participarea la aceste organizații sau la aceste activități; c) să nu permită autorităților publice sau instituțiilor publice, naționale sau locale, să incite la discriminare rasială sau s-o încurajeze.”

4. **Convenția cu privire la drepturile copilului** ²²

Articolul 13: „Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, a primi și a difuza informații și idei de orice natură, fără să țină seama de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică, sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului. Exercițarea acestui drept poate fi supusă restricțiilor, dar numai acelor care sunt prevăzute de lege și care sunt necesare: a) pentru respectul drepturilor sau reputației altora, sau b) pentru protecția securității naționale, ordinii publice, sănătății și moralei publice.”

5. **Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid**

6. **Declarația ONU privind educația și formarea în domeniul drepturilor omului**

7. **Declarația ONU cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale sau etnice, religioase și lingvistice**

8. **Declarația ONU cu privire la drepturile popoarelor indigene (articolul 16)**

9. **Raportorul special al ONU cu privire la promovarea și apărarea dreptului la libertatea de opinie și exprimare**

Biroul Raportorului special al ONU pentru libertatea de opinie și exprimare a fost înființat prin rezoluția Comisiei Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului în 1993. ²³

10. **Planul de acțiune de la Rabat privind interzicerea oricărei forme de promovare a urii naționale, rasiale sau religioase care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență - 2012**

²² Sunt, de asemenea, relevante articolele 15 (dreptul la libertatea de întrunire și de asociere), 16 (protecția sporită a dreptului la opinie) și 17 (accesul copilului la informații și materiale din partea mass-media).

²³ <http://www.ohchr.org/EN/ISSUES/FREEDOMOPINION/Pages/OpinionIndex.aspx>

11. UNESCO: Declarații, decizii și documente strategice selectate

- [Actul constitutiv al UNESCO](#) (articolul I.2.a - 1945)
- [Declarația de la Windhoek](#) privind promovarea unei presei africane independente și pluraliste (Namibia, 1991)
- [Rezoluția 29 a UNESCO privind condamnarea violenței împotriva jurnaliștilor](#) (1997)
- [Declarația de la Belgrad privind sprijinul pentru media în conflicte violente și în țările în tranziție](#)
- [Declarația de la Maputo privind promovarea libertății de exprimare, a accesului la informații și a responsabilizării persoanelor](#) (2008)
- [Declarația de la Brisbane privind libertatea de informare: dreptul de a cunoaște](#) (2010)
- [Declarația de la Washington privind media în secolul 21: noi frontiere, noi obstacole](#) (2011)
- [Declarația de la Cartagina privind libertatea presei și siguranța jurnaliștilor](#) (2012)
- [Planul de lucru al UNESCO privind siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității](#) (2013)
- [Planul de acțiune al ONU privind siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității](#) (2012)
- [Strategia de punere în aplicare 2013-2014 - Planul de acțiune al ONU privind siguranța jurnaliștilor și chestiunea impunității](#)
- [Declarația de la San Jose privind siguranța de a vorbi: asigurarea libertății de exprimare în cadrul media în ansamblu](#) (2013)
- [Reuniunea de examinare a Declarației finale a primului summit mondial privind societatea informațională + 10](#) (2013)

Instrumente

- [Indicatorii privind dezvoltarea media](#) (2006)
- [Indicatori privind siguranța jurnaliștilor:](#) (2013)
- [Indicatori referitori la gen pentru media \(GSIM\)](#) (2012)
- [Ansamblu de instrumente privind libertatea de exprimare](#) (2013)

Libertatea de exprimare și drepturile conexe în instrumente regionale

12. **Consiliul Europei**²⁴:

- Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Articolul 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie) „Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și a libertăților altora”.

²⁴ Instrumentele, convențiile, recomandările, declarațiile Consiliului Europei, inclusiv documente ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care sunt extrem de relevante pot fi găsite la adresa: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645>

(Articolul 9 - Libertatea de gândire, de conștiință și de religie) „Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor”. „Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât acele care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice, ori pentru protejarea a drepturilor și a libertăților altora”.

(Articolul 10 — Libertatea de exprimare) „Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

(Articolul 17 - Interzicerea abuzului de drept) „Nicio dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție”.

- **Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (Convenția 108)**

Articolul 1: Obiect și scop Scopul prezentei convenții este de a garanta pe teritoriul fiecărui stat parte, fiecărei persoane fizice, oricare ar fi cetățenia sa sau reședința sa, respectarea drepturilor și libertăților sale fundamentale și, în special, dreptul la viața privată, față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal care îl privesc („protecția datelor”).

- **Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale și raportul explicativ (articolul 9)**

- **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare (articolul 11 privind mijloacele de comunicare)**

- Consiliul Europei lucrează în prezent la **standardele referitoare la protecția jurnaliștilor**, inclusiv în ceea ce privește obligațiile pozitive ale statelor membre. Aceasta este o prioritate pentru actuala președinție austriacă a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, de asemenea, având în vedere recenta Rezoluție 3, intitulată „Siguranța jurnaliștilor”, adoptată de miniștrii din cadrul Consiliului Europei responsabili pentru mass-media și societatea informațională, care a avut loc la Belgrad la 7 și 8 noiembrie 2013 ²⁵.

25

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Belgrade2013/Belgrade%20Ministerial%20Conference%20Texts%20Adopted_en.pdf

- UNESCO (înalți funcționari) a solicitat Consiliului Europei să analizeze chestiunea siguranței jurnaliștilor ca indicator de fragilitate a statelor. Având în vedere că violența împotriva jurnaliștilor se amplifică în absența libertății de exprimare, siguranța jurnaliștilor poate fi, într-adevăr, un indicator de valoare ridicată în ceea ce privește libertatea de exprimare și libertatea mass-mediei pentru o anumită comunitate ²⁶.
- Activitatea Consiliului Europei privind libertatea pe internet, pe deplin compatibilă cu Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și Convenția europeană a drepturilor omului, prin intermediul Strategiei pentru guvernarea internetului 2012-2015, promovând angajamentul celor 47 de membri de a nu aduce prejudicii internetului, și diverse standarde de filtrare și de blocare, neutralitatea rețelei și aspectele legate de drepturile omului privind funcționarea diferiților operatori de internet.
- Jurisprudența CEDO a stabilit anumiți parametri pentru a descrie „incitarea la ură” prin aplicarea articolului 17 (Interzicerea abuzului de drepturi) din convenție, în cazul în care observațiile în cauză ajung la discursuri de incitare la ură și combaterea valorilor fundamentale ale convenției, sau (b) prin aplicarea limitărilor prevăzute la articolul 10 al doilea paragraf și la articolul 11 din convenție (această abordare este adoptată în cazul în care discursul în cauză, deși este un discurs de incitare la ură, nu poate distruge valorile fundamentale ale convenției) ²⁷.

²⁶ Există anumite standarde specifice ale Consiliului Europei cu privire la această situație:

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=419411>

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1207243&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

[http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec\(1997\)020&expmem_EN.asp](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec(1997)020&expmem_EN.asp)

²⁷ Handyside/Regatul Unit, 7 decembrie 1976, Erbakan/Turcia, hotărârea din 6 iulie 2006, Vona/Ungaria, 9 iulie 2013, Aksu/Turcia, 15 martie 2012 (Marea Cameră), Féret/Belgia, 16 iulie 2009, Leroy/Franța, 2 octombrie 2008, Jersild/Danemarca, 23 septembrie 1994, Hizb Ut-Tahrir și alții/Germania, 19 iunie 2012 (Decizia privind admisibilitatea), Garaudy/Franța, hotărârea din 24 iunie 2003

- **Recomandarea CM/Rec (2011)7**²⁸ a Comitetului de Miniștri către statele membre include o nouă noțiune generală de mass-media incluzându-i pe toți actorii implicați în producerea și difuzarea, pentru un număr potențial mare de persoane, de conținut, inclusiv informații, analize, comentarii și opinii. Comitetul de Miniștri a recunoscut, de asemenea, că, în anumite cazuri, unele privilegii care, în mod normal, le sunt recunoscute jurnaliștilor, se pot extinde și la alți actori care pot să nu facă parte pe deplin din mass-media (de exemplu, bloggerii individuali), ținând cont de măsura în care astfel de actori pot fi considerați ca făcând parte din ecosistemul mass-media și pot contribui la activitățile și rolul mass-mediei într-o societate democratică. S-ar putea face, de asemenea, trimitere la rezoluția 1 intitulată „**Libertatea internetului**”, adoptată în cadrul Conferinței ministeriale a Consiliului Europei, care a avut loc la Belgrad, în Serbia, la 7 și 8 noiembrie 2013.

13. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)

Acquis-ul OSCE cuprinde mai multe dispoziții privind libertatea de exprimare, printre care:

- **Documentul reuniunii de la Copenhaga a Conferinței asupra dimensiunii umane a CSCE (1990):**

9. Statele participante reafirmă că: orice persoană are dreptul la libertatea exprimării, inclusiv dreptul de a comunica. Acest drept cuprinde libertatea exprimării opiniilor, precum și de a primi și transmite informații și idei, fără vreun amestec din partea autorităților publice și fără a se ține seama de frontiere. Exercițarea acestui drept nu poate face obiectul unor restricții, decât în condițiile prevăzute de lege și dacă acestea sunt compatibile cu normele internaționale general admise. În special, nicio limitare nu trebuie adusă accesului și utilizării mijloacelor de reproducere a documentelor de orice natură sub rezerva, totuși, a respectării drepturilor privitoare la proprietatea intelectuală, inclusiv drepturile de autor.

²⁸ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645>

- **Documentul de la Budapesta: Spre un veritabil parteneriat într-o nouă eră (reuniunea la nivel înalt a șefilor de stat, 1994):**

36. Statele participante reafirmă că libertatea de exprimare este un drept fundamental al omului și o componentă de bază pentru o societate democratică. În acest sens, o mass-media independentă și pluralistă este esențială pentru o societate liberă și deschisă și pentru sisteme responsabile de guvernare. Acestea iau ca principiu director faptul că vor garanta acest drept.

- **Decizia Consiliului permanent al OSCE nr. 633, anexată la Decizia 12/04 a celei de-a douăsprezecea reuniuni a Consiliului ministerial (Sofia, 2004):**

Reafirmând importanța respectării pe deplin a dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, care include libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații, care sunt vitale pentru democrație și de fapt sunt consolidate de internet.

- **Orientările OSCE privind utilizarea limbilor minoritare în mass-media audiovizuală (2003)**

- Biroul **reprezentantului OSCE pentru libertatea mass-mediei** rămâne singura instituție interguvernamentală din lume mandatată să protejeze și să promoveze libertatea mass-mediei în cele 57 de state participante ale OSCE. Acest birou a fost înființat în 1997. În martie 2010, Dunja Mijatovic din Bosnia și Herțegovina a fost numit reprezentant ²⁹.

14. Uniunea Africană:

- [Carta africană a drepturilor omului și popoarelor](#)

Articolul 9: „Orice persoană are dreptul de a primi informații. Orice persoană are dreptul să își exprime și să își difuzeze opiniile în limita legii.”

Raportorul special pentru libertatea de exprimare și accesul la informații în Africa este doamna Faith Pansy Tlakula.

²⁹ <http://www.osce.org/fom/31230>

15. Organizația Statelor Americane (OSA)

- [Convenția americană privind drepturile omului](#)

Articolul 13: „Fiecare persoană are dreptul la libertatea de gândire și de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa. Exercițarea dreptului prevăzut la alineatul anterior nu face obiectul cenzurii prealabile, dar este supusă impunerii ulterioare a răspunderii, care va fi stabilită în mod expres prin lege în măsura în care este necesară asigurării: a) respectării drepturilor sau reputației altor persoane; sau b) protecției securității naționale, a ordinii publice sau a sănătății publice sau a bunelor moravuri. Dreptul la libertatea de exprimare nu poate fi limitat prin metode sau mijloace indirecte, cum ar fi utilizarea abuzivă a controalelor guvernamentale sau private asupra presei scrise, frecvențelor de emisie radio sau echipamentului utilizat pentru diseminarea informațiilor sau prin orice alt mijloc care tinde să împiedice comunicarea și circulația ideilor și a opiniilor. Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alineatul (2) anterior, spectacolele publice pot fi supuse prin lege unei cenzuri prealabile în scopul unic de a reglementa accesul la acestea pentru protecția moralității copiilor și adolescenților. Orice mijloace de propagandă pentru război și orice îndemn la ură națională, rasială sau religioasă, care constituie incitări la violență în afara legii sau la orice alte acțiuni similare împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane pe orice criterii, inclusiv cele de rasă, culoare, religie, limbă sau origine națională, sunt considerate infracțiuni pasibile de pedeapsă prin lege.”

Postul de [Raportor special al OSA pentru libertatea de exprimare](#) a fost creat de către [Comisia interamericană pentru drepturile omului](#) în octombrie 1997. Raportorul special al OSA este Catalina Botero.

16. ASEAN

- Declarația Drepturilor Omului ³⁰:

Articolul 23: „Fiecare persoană are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, inclusiv libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații, verbal, în scris sau prin orice alt mijloc, la alegerea persoanei respective”.

Uniunea Europeană:

- **Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene**

Articolul 16

- (1) *Orice persoană are dreptul la protecția datelor cu caracter personal care o privesc.*
- (2) *Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară,*

stabilesc normele privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește

prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și de către statele membre în exercitarea activităților care fac parte din domeniul de aplicare a dreptului Uniunii, precum și normele privind libera circulație a acestor date.

Respectarea acestor norme face obiectul controlului unor autorități independente.

Normele adoptate în temeiul prezentului articol nu aduc atingere normelor specifice prevăzute la articolul 39 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

- **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene**

³⁰

<http://www.asean.org/news/asean-statement-communiques/item/asean-human-rights-declaration>

Articolul 7: Respectarea vieții private și de familie

„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor.”

Articolul 8: Protecția datelor cu caracter personal

„Orice persoană are dreptul la protecția datelor cu caracter personal care o privesc. Asemenea date trebuie tratate în mod corect, în scopurile precizate și pe baza consimțământului persoanei interesate sau în temeiul unui alt motiv legitim prevăzut de lege. Orice persoană are dreptul de acces la datele colectate care o privesc, precum și dreptul de a obține rectificarea acestora.” „Respectarea acestor norme se supune controlului unei autorități independente.”

Articolul 10: Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

„Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învățământului, practicilor și îndeplinirii riturilor. Dreptul la obiecție pe motive de conștiință este recunoscut în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestui drept.”

Articolul 11: Libertatea de exprimare și de informare

„Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Libertatea și pluralismul mijloacelor de informare în masă sunt respectate.”

Articolul 22

Diversitatea culturală, religioasă și lingvistică — „Uniunea respectă diversitatea culturală, religioasă și lingvistică.”

Instrumentele UE privind discursul de incitare la ură:

- **Decizia-cadru 2008/913/JAI privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal**

Articolul 1: Infrațiuni de natură rasistă și xenofobă Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate în continuare, săvârșite cu intenție, sunt pedepsibile:

- a) instigarea publică la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică;
- b) săvârșirea unui act menționat la litera (a) prin difuzarea publică sau distribuirea de înscrisuri, imagini sau alte materiale;
- c) apologia publică, negarea sau banalizarea grosieră a crimelor de genocid, a crimelor împotriva umanității, astfel cum sunt definite la articolele 6, 7 și 8 din Statutul Curții Penale Internaționale săvârșite împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine etnică sau națională, atunci când comportamentul respectiv este de natură să incite la violență sau ură împotriva unui astfel de grup sau membru al unui astfel de grup;
- d) apologia publică, negarea sau banalizarea grosieră a crimelor definite la articolul 6 al Cartei Tribunalului Militar Internațional anexate Acordului de la Londra din 8 august 1945 săvârșite împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică, atunci când comportamentul respectiv este de natură să incite la violență sau ură împotriva unui astfel de grup sau membru al unui astfel de grup.

Articolul 7: „Prezenta decizie-cadru nu are efectul de a modifica obligația de a respecta drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale, inclusiv libertatea de exprimare și de asociere, astfel cum este consacrată la articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană.”

- **Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind punerea în aplicare a Deciziei-cadru 2008/913/JAI a Consiliului privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal — COM (2014) 27 final**

Instrumentele UE privind protecția datelor³¹:

- Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

³¹ La 25 ianuarie 2012, Comisia a propus o reformă cuprinzătoare a normelor UE de protecție a datelor care să consolideze drepturile individuale (în special drepturile la respectarea vieții private pe internet), să abordeze provocările legate de globalizare și noile tehnologii și să stimuleze economia digitală europeană. Propunerile cuprind (1) COM(2012) 11 final - Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (Regulament general privind protecția datelor), COM (2012) 11 final și (2) COM(2012) 10 final – Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, identificării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și la libera circulație a acestor date, COM (2012) 10 final. Cele două propuneri sunt dezbătute în prezent în cadrul Consiliului și al Parlamentului European (procedura legislativă ordinară).

- Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală.
 - Directiva 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (astfel cum a fost modificată de Directiva 2009/136/CE).
 - Regulamentul (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date.
-